

BOUWPENSIOEN

MAART 2022 ALLES OVER JOUW PENSIOEN

THEMA:
TOEKOMST

THEMA

Toekomst

DE VOORUITZICHTEN VAN DE
BOUW EN JOUW PENSIOEN

HET HUIS VAN DE TOEKOMST

Sleutelwoorden: modulair
en klimaatbestendig

HET NIEUWE PENSIOENSTELSEL

Wat ga jij ervan merken?

Vader en zoon

'Het timmervak
is in rap tempo aan
het veranderen'

BOUWPENSIOEN.NL

bpf BOUW

BLIKVANGER

Van schoolklassen naar appartementen

Een 101 jaar oud monumentaal schoolgebouw ombouwen tot 178 luxueuze appartementen, dat is project De Meester in Haarlem. Johan Deur, Real Estate Projectmanagement bij Bouwinvest: 'We hebben zo veel mogelijk authentieke details behouden. De deuren van de klaslokalen zijn nu bijvoorbeeld de voordeuren van de appartementen.'

TEKST EN FOTOGRAFIE MIKE RAANHUIS

APPARTEMENTEN

'Er moesten entresolwoningen, maisonnettes, nieuwbouwwoningen en loftappartementen komen. De ambachtsschool staat al sinds 2009 leeg, omdat men de herbestemmingsplannen vaak niet rond kreeg. Het is een rijksmonument, dan ben je verplicht heel zorgvuldig te werk te gaan. En zo'n project moet ook nog rendabel zijn.'

PAND MET KARAKTER

'Door de oude details is elke ruimte uniek. Ze geven een sfeer en een kwaliteit die je niet in nieuwbouw krijgt. De maatvoering is onalledaags, dat geeft nog extra uitstraling. De klaslokalen zijn verdeeld in appartementen met entresols. Daardoor gebruiken we die mooie hoge ruimtes goed.'

FEITEN

Opdrachtgever: Bouwinvest
Ontwikkelaar: Inbo
Opdrachtnemer: Bouwcombinatie Scholten – De Toekomst
Ontwerp: Inbo
Constructiebureau: Zonneveld

DUURZAAMHEID

'Op de daken komen zonnecellen, zowel op het nieuwbouw- als op het oudbouwdeel. Die zijn bedoeld voor bewoners van de bovenste bouwlagen. Het hele gebouw wordt verwarmd en gekoeld met een duurzaam systeem voor warmte-koudeopslag. Energie, in de vorm van warmte en koude, wordt opgeslagen in de bodem. Het hele pand, inclusief de kelder, is van binnenuit geïsoleerd. En wat is er nu duurzamer dan iets helemaal hergebruiken, in plaats van afbreken? Dit is pas echt 100% circulariteit.'

DIRECTIE- EN BESTUURSKAMERS

'Een paar appartementen zijn extra bijzonder. Daar zijn de vroegere directie- en bestuurskamers ingepast. De ruimtes hebben daar houten lambriseringen en authentieke schouwen. Prachtig! Oplevering van de eerste fase van De Meester is waarschijnlijk in het tweede kwartaal van 2022.'

RENOVATIE EN NIEUWBOW

'Een belangrijke voorwaarde bij dit project was dat het moderne nieuwbouwdeel goed zou aansluiten op het oude, monumentale schoolgebouw. Daarom hebben we gekozen voor een bouwcombinatie die gespecialiseerd is in renovatie en restauratie, maar ook alles weet van nieuwbouw.'

In deze Bouwpensioen

6

Vraag & Antwoord

Wat is het verantwoordingsorgaan?

12

Pensioenstelsel

We gaan in stappen op weg naar een pensioenstelsel dat past bij deze tijd.

19

Mijn eerste pensioendag

Jos de Lorijn ging met pensioen. En toen toch maar niet.

Colofon

Bouwpensioen is een uitgave van bpfBOUW.

Redactieraad Bouwpensioen Joris van Basten Batenburg (FNV), Cor-Hilde van Beijeren (CNV), Sadena Elmas (Bestuursbureau bpfBOUW), Pascal den Enting (APG), Lenneke Neef (Bouwend Nederland), Bert Oomen (namens de pensioengerechtigden), Lydia Reinewald (Vakraad voor de Timmerindustrie), Bart Westenbroek (Technisch Bureau Afbouw)

Concept en realisatie APG – MarCom DWS, Marlies Beerman (APG), Dion Georgiades (APG), Vincent Scholten (APG), MPG., Amstelveen

Druk Drukpartners Zuid B.V., Beek

Contact Heb je een vraag of een opmerking? Wij helpen je graag. Kijk op bpfbouw.nl/contact op welke manier je contact met ons kunt opnemen.

Bouwpensioen is bedoeld om je te informeren over relevante ontwikkelingen rondom jouw pensioen. We stellen de inhoud met veel zorg samen. Toch is het mogelijk dat er onverhoopt fouten in staan. Aan deze uitgave kun je dan ook geen rechten ontleen. Voor een volledige beschrijving van rechten en verplichtingen verwijzen wij je naar de reglementen van onze pensioenregeling. Je kunt deze raadplegen op bpfbouw.nl of bij ons aanvragen via telefoonnummer 020-583 40 40. Wij zijn bereikbaar van maandag tot en met donderdag van 8.00 uur tot 17.30 uur. En op vrijdag van 8.00 uur tot 17.00 uur.

Bouwpensioen is geproduceerd met inachtneming van de geldende corona-richtlijnen in de bouwsector.

Scan de QR-code en lees Bouwpensioen online

QR-code

Open de Camera-app op je telefoon. Richt je camera op de QR-code en scan die. Tik op de melding die op je scherm verschijnt.

Lees Bouwpensioen online
BOUWPENSIEN.NL

KORT NIEUWS

ANP / DAVID ROZING

Verhoging van de pensioenen

BpfBOUW zet zich in voor een goed pensioen. We proberen je pensioen daarom elk jaar mee te laten groeien met de stijging van de prijzen. Vanaf 1 januari 2022 hebben we alle pensioenen met 1,76% verhoogd.

Eline Lundgren, bestuursvoorzitter van bpfBOUW: 'De prijzen zijn dit jaar flink gestegen door de economische gevolgen van corona. Vooral energie is duurder geworden. Gelukkig kunnen we die prijsstijgingen voor een deel compenseren door de pensioenen te verhogen met 1,76%'.

Pensioenpremie van 25% naar 26%

Bouw je nog pensioen op? Dan betaal je samen met je werkgever elke maand pensioenpremie. Deze premie is in 2022 gestegen van 25% naar 26%. De verhoging van de premie is nodig om ervoor te zorgen dat we ook in de toekomst de pensioenen kunnen betalen. In de meeste sectoren betaalt de werkgever het grootste deel van de premie. Het deel dat jij betaalt, houdt je werkgever in op jouw salaris. Dat zie je dan terug op je loonstrook. Meer weten over je pensioenpremie? Kijk dan op bpfbouw.nl/premie2022

MELD JE AAN VOOR DE NIEUWSBRIEF

Zo blijf je digitaal op de hoogte van de laatste informatie over jouw pensioen.

[BPFBOUW.NL/NIEUWSBRIEF](https://bpfbouw.nl/nieuwsbrief)

Scan de QR-code en meld je aan

VAN DE VOORZITTER

De toekomst tegemoet

Dick Verhoeven is bestuursvoorzitter bij bpfBOUW namens de werkgeversorganisaties.

De komende jaren gaan veel werknemers in de bouwsector met pensioen. We hebben dus veel nieuwe mensen nodig. Samen moeten we ervoor zorgen dat we een aantrekkelijke sector blijven. Ook voor jonge mensen. Dat is belangrijk voor de bouwsector én de toekomst van Nederland. Om dit voor elkaar te krijgen, is het belangrijk dat werkgevers leerling-bouwvakkers in dienst nemen. Ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Werkgevers moeten hun werknemers zowel een passend salaris bieden als kansen om door te stromen in het bedrijf. En zorgen voor flexibelere arbeidstijden, zodat jonge mannen en vrouwen hun werk kunnen combineren met bijvoorbeeld hun taken thuis.

Een goede pensioenopbouw hoort daar natuurlijk bij. De invoering van een nieuw en toekomstbestendig pensioenstelsel is een van de belangrijkste zaken waar bpfBOUW nu aan werkt. Je leest er meer over op pagina 12 van dit blad.

Daarbij gaat het onder meer over de keuze voor een nieuw pensioencontract. De sociale partners in de bouwsector vinden op dit moment dat de 'solidaire premieovereenkomst' het beste past bij onze sector. Dat betekent dat risico's met elkaar gedeeld worden. Een gezamenlijk spaarpotje voor slechtere tijden (we noemen dit de solidariteitsreserve) kan die risico's voor een deel opvangen. Ik ben erg blij met deze ontwikkeling. Natuurlijk gaan we hierover meer vertellen als het zover is.

Geldproblemen? Je staat er niet alleen voor

Heb je moeite met het betalen van jouw rekeningen? Of andere geldzorgen? Dan sta je er niet alleen voor. BpfBOUW werkt samen met de Nederlandse Schuldhulprouwe om je te helpen jouw geldzaken op orde te krijgen.

Vul de gratis online test in op geldfit.nl/welkom/bpfbouw. Je krijgt dan meteen tips over jouw situatie en ziet welke organisaties je kunnen helpen.

VRAAG & ANTWOORD

5 vragen over het verantwoordingsorgaan

Op 30 juni eindigt de zittingstermijn van alle leden van het verantwoordingsorgaan (VO) van bpfBOUW. De leden van het VO hebben zitting voor een periode van 4 jaar. Maar wat is dat eigenlijk, het verantwoordingsorgaan? En wat doet het voor jou?

1 Wat is en doet het VO?

Het VO komt op voor de belangen van deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers bij bpfBOUW. Het bestuur en de Raad van Toezicht van bpfBOUW leggen verantwoording af aan het VO. En het VO geeft onder andere een oordeel over het handelen van het bestuur, het gevoerde beleid en beleidskeuzes voor de toekomst. Daarnaast kent het VO een aantal adviesrechten, zoals over het communicatie- en voorlichtingsbeleid.

2 Wie zitten erin?

Het VO is er voor en door de (gepensioneerde) werknemers en werkgevers in de bouw. De 13 leden van het VO komen op voor de belangen van alle 775.000 mensen die pensioenrechten hebben bij bpfBOUW. Er zijn 4 vertegenwoordigers namens de werknemers, 6 namens de pensioengerechtigden en 3 namens de werkgevers.

3 Hoe wordt het VO gevormd?

Op 1 juli 2022 komen alle 13 zetels in het VO vrij. De 6 leden die de pensioengerechtigden vertegenwoordigen, worden gekozen via verkiezingen. De 7 andere leden niet. Die worden voorgedragen door werkgevers- en werknemersorganisaties.

4 Wat doet het VO voor jou?

Het VO houdt het bestuur van bpfBOUW scherp. Werkt het gevoerde beleid? Het VO beoordeelt jaarlijks achteraf of het bestuur goed gehandeld heeft. En adviseert het bestuur vooraf over beleid. Bijvoorbeeld over het beloningsbeleid en over de interne klachten- en geschillenprocedure.

5 Hoe gaat het VO te werk?

Het VO kijkt altijd naar de belangen van verschillende partijen. Het VO beoordeelt zorgvuldig de gevolgen van beleidskeuzes voor actieve deelnemers, niet-actieve deelnemers, gepensioneerden en werkgevers. Hun belangen moet het VO evenwichtig afwegen.

Het VO stelt mogelijke oplossingen voor die voor iedereen goed zouden kunnen werken en heeft het bestuur diverse adviezen gegeven. Voor de vaststelling van de benodigde pensioenpremie door het bestuur kijkt het VO naar de belangen van de betrokken partijen. Een belangrijke vraag is dan of ook het bestuur de regel van evenwichtige belangenafweging goed heeft gevolgd en daar helder over heeft gecommuniceerd.

In april 2022 organiseren we verkiezingen voor de zetels van pensioengerechtigden in het VO. Kijk voor meer informatie op bpfbouw.nl/vo-verkiezingen.

SAMEN VOOR EEN GOED EN BETAALBAAR PENSIEN

Sadana Elmas, bestuursadviseur pensioen- en communicatiebeleid bij bpfBOUW: 'Het VO vergadert gemiddeld 5 of 6 keer per jaar. Maar vanwege het nieuwe pensioenstelsel dat eraan komt, gebeurt dat nu vaker.'

De taken en bevoegdheden van het VO zijn niet mals. Het staat en gaat voor een goede pensioenregeling voor de hele bedrijfstak, zoals door de cao-partijen in de bouwsector is afgesproken. En het komt zo goed mogelijk op voor de verschillende belangen. Dat betekent dat het VO waakt voor een betaalbare maandpremie en de verhoging van de pensioenen in de gaten houdt.

Het VO voert ook overleg met het bestuur en kan daarin een stevige vuist maken. In het bestuur zitten 3 bestuursleden op voordracht van de vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden. Daarom is het als pensioengerechtigde belangrijk dat je stemt op een van de kandidaten. Zij vertegenwoordigen alle pensioengerechtigden de komende jaren.'

THEMA

TOEKOMST

Hoe zie jij je toekomst?

Wie in de bouw werkt, hoeft niet bang te zijn de komende jaren zonder werk te zitten. We vroegen 3 deelnemers van bpfBOUW hoe zij denken over hun (nabije) toekomst. Hoe zien zij hun werk, hun pensioen en hun privéleven?

TEKST FLORIS DOGTEROM FOTOGRAFIE MARCEL BAKKER

Willem Wolf (31)

Marlies Jongerius (42)

Gertjan ter Wee (62)

'Ik wil meehelpen om het bedrijf verder te laten groeien, zodat nog meer mensen hier kunnen komen werken.'

'Mijn man is 6 jaar ouder dan ik. Als hij met pensioen gaat, hoop ik ook te stoppen. Maar dat is nog ver weg.'

'Ik ben hartstikke blij met de zwaarwerkregeling. Daar ga ik gebruik van maken, dus over 2 jaar stop ik ermee.'

‘Ik wil het bedrijf helpen groeien’

Willem Wolf (31) Werk: werkvoorbereider

‘Ik werk nu een paar jaar bij een bedrijf in funderingstechniek, dat weer onderdeel is van een grotere bouwgroep. Dat bevalt heel goed: het werk is interessant, de werksfeer is uitstekend en je merkt aan alles dat er goed voor de medewerker wordt gezorgd. Zo kregen we een tot de nok toe gevuld kerstpakket en word je aangemoedigd om je te ontwikkelen en een opleiding te

doen. Ik wil hier dan ook absoluut blijven en meehelpen om het bedrijf verder te laten groeien, zodat nog meer mensen hier kunnen komen werken. Werk is er de komende jaren zat, daar ben ik van overtuigd. Onze eigen nieuwbouwwoning, die vanaf februari wordt gebouwd, zal op palen van mijn werkgever staan. Daar ben ik best trots op. We investeren maximaal in onze woning,

die energieneutraal zal zijn. Dat slaat natuurlijk wel een deuk in ons spaargeld, maar we zien het als een investering in de toekomst. Ik vind het een geruststellend idee dat wij de woning afbetaald hebben als ik 60 ben. Dan zit ik dus tegen mijn pensioen niet met een torenhoge hypotheek en kan ik misschien vanaf mijn 62ste minder gaan werken.’

FOTOGRAFIE MARCEL BAKKER

Marlies Jongerius (42) Werk: financieel manager

‘De sfeer op ons familiebedrijf is heel goed: het werk is heel afwisselend, zoals overal in de bouw werken we knetterhard, maar er is wel ruimte voor een dolletje. Daarom hoop ik dat ik hier tot mijn pensioen kan blijven werken. Wat dat betreft hoef ik me over de nabije toekomst in elk geval geen zorgen te maken, want er is voorlopig werk genoeg. Ik denk niet dat het altijd zó ontzettend druk zal blijven, maar Nederland heeft huizen nodig, dus de bouw heeft een goede toekomst. Ik werk 24 uur per week, omdat ik er een druk leven naast heb. Zowel ikzelf als mijn kinderen sporten op hoog nationaal niveau – we doen aan hardlopen/atletiek, ieder in onze eigen leeftijdsklasse natuurlijk – dus dat kost veel tijd. Ik werk parttime, maar mijn man en ik verdienen genoeg om te kunnen sparen voor de toekomst. Hij is 6 jaar ouder dan ik en ik hoop dat ik ook kan stoppen als hij met pensioen gaat. Het is nog ver weg, maar na mijn pensioen zou ik wel een vakantiehuisje op de Veluwe willen, als dat financieel mogelijk is. Ik hoop gezond te blijven en te genieten van mijn gezin, familie, vrienden en de natuur.’

‘Graag tegelijk met mijn man stoppen met werken’

FOTOGRAFIE MARCEL BAKKER

‘Ik ga gebruikmaken van de zwaarwerkregeling’

Gertjan ter Wee (62)

Werk: timmerman

‘Ik ben al 45 jaar timmerman. Dat ik iets technisch zou gaan doen zat er al van jongs af aan in. Ik vind het werk nog steeds leuk, maar lichamelijk wordt het te zwaar. Ik heb versleten knieën en ook slijtage aan de nekwerfels. Daardoor is de batterij de laatste 2 uur van de dag op. Mijn werkgever heeft daar begrip voor, en als komende maart het casco van het project waar we nu aan werken klaar is, hoop ik voortaan alleen lichter werk te kunnen doen. Ik maak gebruik van de 55-plus-regeling, waardoor ik altijd vrijdag vrij ben. En ik ben hartstikke blij met de zwaarwerkregeling. Daar ga ik ook zeker gebruik van maken, dus over 2 jaar stop ik ermee. Daardoor krijg ik op mijn 67ste minder pensioen dan wanneer ik zou doorwerken, maar het is allemaal goed te doen. Ik heb een eigen woning en de hypotheek is nog geen € 300 per maand. Na mijn pensioen blijf ik de dingen doen die ik nu al leuk vind. Ik mag graag fietsen, knutselen in mijn schuur en oppassen op mijn kleinkinderen. Ik ben laatst weer boodschappen met ze wezen doen en het was geweldig, zoals iedere keer. Echt wat je noemt quality time.’

In stappen op weg naar een vernieuwd pensioenstelsel

De pensioenregels die er nu zijn passen niet meer bij deze tijd. Het is bijvoorbeeld heel lastig de pensioenen te verhogen. En ze passen niet meer bij een tijd waarin mensen vaak van baan veranderen. Daarom worden de regels voor pensioen aangepast. Wat is de planning van de invoering? En wat ga je daarvan merken?

TEKST TIJGERBLOED ILLUSTRATIES THEO SMIT

1. 2022 HET WETSVORSTEL

Op dit moment ligt het voorstel voor advies bij de Raad van State. Hierna gaat het nog door de Tweede en Eerste Kamer. Hoe het nieuwe pensioenstelsel er precies uit gaat zien weten we nog niet. Er moeten nog veel knopen worden doorgehakt. Wat we wel weten: als het economisch goed gaat, gaat het pensioen eerder omhoog. Gaat het economisch minder, dan gaat het eerder omlaag. Schommelingen worden wel zo goed

mogelijk opgevangen. Bijvoorbeeld door een gezamenlijke spaarpot voor mindere tijden. Dat noemen we de solidariteitsreserve. Pensioen wordt ook persoonlijker. Je kunt straks zien hoe jouw eigen pensioenpotje eruitziet en zich ontwikkelt. Maar niet alles verandert. We blijven samen pensioen opbouwen en risico's delen. En als je met pensioen gaat, krijg je je leven lang pensioen.

2. 2022 - 2025 DE VOORBEREIDINGEN

Omdat het pensioenstelsel straks verandert, moeten werkgeversorganisaties, vakbonden en ons bestuur zich voorbereiden op keuzes. Hoe ziet de regeling eruit, hoe hoog wordt de premie en wat betekenen de veranderingen voor de deelnemers? Als deelnemer of gepensioneerde merk je hier weinig van, behalve als er aandacht aan wordt besteed in de media.

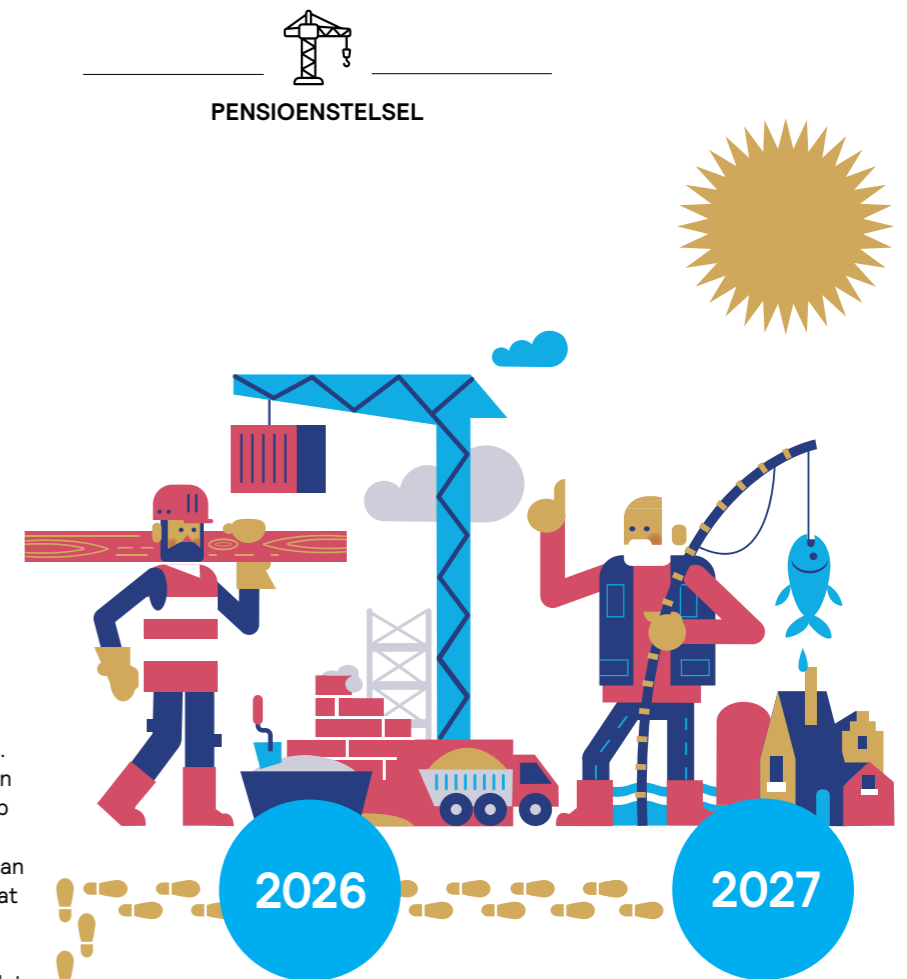
3. 2023 DE WET GAAT IN

Een deel van de nieuwe wet gaat al in per 1 januari 2023. Dan mag je bijvoorbeeld als je met pensioen gaat maximaal 10% van je pensioen in 1 keer laten uitbetalen. Dat noemen we het 'bedrag ineens'. Maak je gebruik van het bedrag ineens? Dan wordt je maandelijkse pensioenuitkering daarna wel lager. Dat komt doordat er dan minder geld overblijft in je persoonlijke pensioenpot.

4. 2025-2026 DE INVOERING EN OVERGANG

Achter de schermen wordt alles op orde gebracht om de nieuwe regeling goed te kunnen uitvoeren. Wat betekenen deze veranderingen precies voor jou? Welke keuzes heb je en wat is de invloed daarvan op jouw pensioen? Als het zo ver is, gaan we dit heel duidelijk uitleggen. Zodat je weet wat bepaalde keuzes voor jou betekenen. Je kunt dan jouw financiële planning aanpassen als dat nodig is.

5. 2027 DE AFSPRAKEN GELDEN

Op zijn laatst 1 januari 2027 moet bpfBOUW werken volgens de nieuwe afspraken.

Risico

Het is belangrijk dat we straks weten hoeveel risico we kunnen en mogen nemen met de belegging van jouw pensioengeld. Als je belegt, kun je kiezen voor meer of minder risico. Meer risico kan leiden tot hogere opbrengsten als het goed gaat. Maar ook tot een groter verlies als het slechter gaat. Neem je minder risico, dan leidt dat over het algemeen tot minder hoge opbrengsten. Maar ook tot een kleiner verlies als het slechter gaat. We gaan onderzoeken onder onze deelnemers hoeveel risico wij volgens hen mogen nemen bij het beleggen. Misschien word ook jij hiervoor uitgenodigd. Jouw antwoorden helpen ons bij het kiezen van de manier waarop we jouw pensioengeld gaan beleggen.

Het doel van het kabinet is om de nieuwe pensioenwet vanaf januari 2023 in te laten gaan. Of dit lukt, hangt van verschillende factoren af. Er wordt nog volop aan de wet gewerkt. We houden je via onze website en in ons magazine op de hoogte van de ontwikkelingen.

VADER EN ZOON

Timmeren aan de toekomst

Vader en zoon Van Dijk zijn timmermannen. Tot aan het pensioen van vader Hans werkten de twee als koppel samen. Wat hebben zij zien veranderen in hun werk? En hoe kijken zij naar de toekomst?

TEKST MARTIJN HOUWERZIJL FOTOGRAFIE MARCEL BAKKER

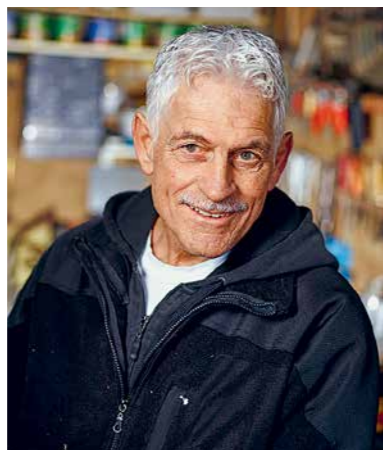
Afgelopen december werkte Hans van Dijk (64) zijn laatste dagen in de bouw, eind januari nam hij officieel afscheid. Na 47 jaar trouwe dienst zat het erop. 'Ik kijk terug op een mooie tijd en zal de gezelligheid zeker missen. Maar de rugklachten namen de laatste jaren toe. En elke ochtend om kwart over 5 op? Ik was er wel aan toe om even wat langer te kunnen blijven liggen.'

Kijk op het vak

Vakmanschap zit in de familie. Hans' vader was schilder en zijn opa timmerman. Zelf startte hij op zijn 16e als timmerman. 'Ik ging rechtstreeks van de lts naar de timmerfabriek. Daarna werkte ik een lange tijd in het onderhoud. Dat maakte 20 jaar geleden plaats voor nieuwbouw.' Zijn vier zoons werken ieder in een andere bedrijfstak. De tweede zoon, Ronald (37), wilde ook altijd al timmerman worden. Van kinds af aan was hij in de weer met zaag en hamer. De laatste 3 jaar van Hans' loopbaan werkten de twee samen. Ronald: 'Het is best lastig om een goede maat te vinden en dat je dan met je vader kunt samenwerken is helemaal top. We hebben aan een half woord genoeg. Heel fijn.'

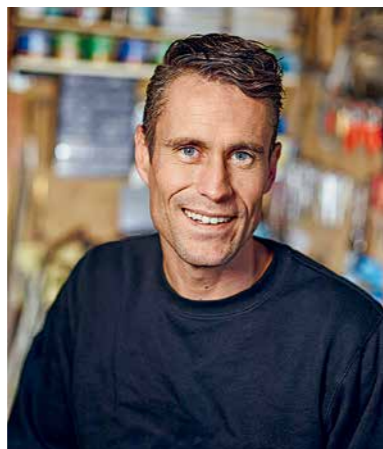
Alles gaat sneller

De twee zien het timmervak in rap tempo veranderen, vooral door de komst van prefab. Hans: 'Prefab vraagt een andere aanpak. Minder improviseren, minder handwerk, maar veel denkwerk, voorbereiding en planning. Je bent steeds vaker een monteur. Sowieso gaat alles steeds sneller. Je werkt strak volgens tekening en er is weinig tijd om iets te corrigeren. Profielen stellen, kozijnen zetten, want de metselaar staat al klaar. De vaart zit er goed in.'

HANS VAN DIJK

Vader en zoon zien het timmervak in rap tempo veranderen

RONALD VAN DIJK

Mankracht

Het tekort aan mankracht speelt hen geregeld parten. 'Vroeger werkte je samen met een vaste ervaren collega. Nu wordt er verwacht dat je dezelfde productie draait en ook nog geregeld een jonge, vaak onervaren collega op sleeptouw neemt. Dat maakt doelen halen lastig. Tijd voor een goede praktijkopleiding is er niet altijd.'

Vooruitkijken

Vader Hans had berekend dat hij op zijn 64ste kon stoppen met werken. 'Het bouwpensioen is best goed. En dankzij de invoering van de zwaarwerkregeling werd eerder stoppen met werken financieel nóg aantrekkelijker.' Ronald vindt het geweldig dat zijn vader nu van die regeling gebruik kan maken. 'Ik heb al eens gekeken wanneer ik zelf ongeveer met pensioen zou kunnen gaan. En dan staat er: bij 70 jaar en enkele maanden. Nou, ik hoop wel dat er over 30 jaar ook zo'n regeling bestaat.'

Schilderen

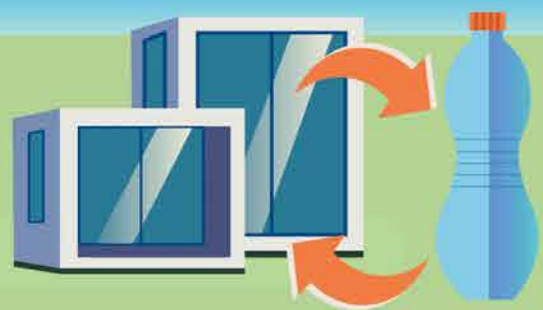
Verveling ligt niet op de loer voor de nieuwbakken pensionado. Hans heeft genoeg omhanden. 'Samen fietsen met mijn vrouw, erop uit met de caravan, op de kleinkinderen passen. Ik schilder ook op doek, en dat gaat wonderbaarlijk goed. En we helpen de andere zoons geregeld met een klusje of verbouwing.' Ronald heeft 2 jonge zoons. Worden dat ook weer timmermannen? 'De jongste heeft die handigheid wel in de gaten. Maar dat zien we later wel. Nu eerst op zoek naar een nieuw maatje. Ik zal het fijne samenwerken missen.'

'We hebben aan
een half woord
genoeg'

Hoe bouwen we over 30 jaar?

In 1950 dachten we dat we in 2020 wel in futuristische wolkenkrabbers zouden wonen met zwevende auto's over de snelwegen. In werkelijkheid ging het (gelukkig) anders. Hoe bouwen we in 2050? Misschien is het uiterlijk van de huizen dan niet heel anders, maar de manier van bouwen en het gebruik waarschijnlijk wel. Duurzaam en flexibel lijken de toverwoorden te worden!

Modulaire huizen

Huizen komen prefab uit de fabriek. Ze worden op locatie in elkaar gezet, en zo nodig ook weer uit elkaar gehaald. Het bouwproces is voor een groot deel gerobotiseerd. De woningen van 2050 zijn flexibel: ze zijn groter of kleiner te maken door modules bij te bouwen of weg te halen. Huizen kunnen zich zo aanpassen aan de veranderende levensomstandigheden van de bewoners: met of zonder kinderen, alleen of met vrienden, voor thuiswerkenden of gepensioneerden, of voor mensen die hulp nodig hebben. En als je gaat verhuizen, pak je je demontabele huis mee en zet het op een nieuwe locatie weer in elkaar.

Alles hergebruiken

In 2050 bouwen we alleen nog circulair. Dat betekent dat we alle grondstoffen en materialen maximaal hergebruiken, waaronder veel nieuwe materialen uit de levende natuur. De ontwerpindustrie en de bouw werken nauw samen. We maken bouwblokken van plastic afval en bouwen appartementen van hout.

Klimaatbestendig

Het klimaat verandert en brengt extremen met zich mee: langere perioden van hitte en droogte, maar ook meer en stevigere buien. In 2050 passen we onze bouw daarop aan. We wonen in het groen: met tuinen op daken, bomen op balkons, hangende planten aan de gevels en parkjes in straten. Dat stadsgroen helpt wateroverlast te voorkomen en biedt verkoeling bij hittegolven. En het zorgt ook voor een fijnere en gezonde woonomgeving.

Huizen zijn energiecentrales

Gebouwen nemen nu nog zo'n 35% van het hele Nederlandse energieverbruik voor hun rekening. In 2050 produceert een groot deel van onze woningen en bedrijfsgebouwen zelf meer energie dan ze verbruiken. Dankzij goede isolatie, zuinige apparaten en technieken als zonnepanelen, mini-windturbines, infraroodverwarming en warmtepompen. Buurtbatterijen slaan de niet gebruikte elektriciteit op. Ook wegen werken als energiecentrales omdat er zonnecellen in zijn verwerkt.

De bouwvakker van straks

De bouwvakker van 2050 is een slimme programmeur of monteur, gespecialiseerd in duurzame bouwtechnieken en groenonderhoud. Vakmanschap blijft altijd nodig. Maar robots doen waarschijnlijk het gevaarlijke, zware en eentonige werk.

Data op de bouwplaats

In 2050 zijn gebouwen slim: materialen en bouw delen bevatten chips en sensoren om van alles te kunnen voorspellen en daar tijdig op te reageren. Van het meten en regelen van de luchtkwaliteit en de acties voor je gezondheid tot het signaleren van te vervangen onderdelen.

INVESTEREN IN DE TOEKOMST

Sluishuis: bouwen voor morgen

Bouwinvest Real Estate Investors investeert namens bpfBOUW in vastgoed. Daarmee groeit het vermogen waarmee bpfBOUW de pensioenen kan uitkeren, en het zorgt ook voor werkgelegenheid in de bouwsector. Sluishuis in Amsterdam is een mooi voorbeeld van toekomstbestendig bouwen.

TEKST FLORIS DOGTEROM

Als je van de zijkant aankijkt tegen Sluishuis, dan denk je: dat kan niet. Het wooncomplex van 10 verdiepingen ligt volledig in het water en lijkt voorover te vallen. Mede dankzij de klimaatbewuste visie van architect Bjarke Ingels is Sluishuis bijzonder duurzaam: het gebouw wekt meer energie op dan het gebruikt.

Maatschappelijke taak

Bouwinvest investeert namens meerdere klanten in vastgoed. Het zijn vooral pensioenfondsen, waarvan bpfBOUW de grootste is. Hans Verheij, real estate projectmanager bij Bouwinvest, zegt dat Bouwinvest niet alleen winst wil maken, maar ook een maatschappelijke taak heeft: 'Met het rendement van de investeringen keert bpfBOUW de pensioenen uit. Bovendien zorgen de bouwprojecten voor banen in de bouwsector.'

Klimaatneutraal bouwen

Verheij vervolgt: 'Wij willen dat in

2045 al ons vastgoed, dus bestaand én nieuw, nagenoeg klimaatneutraal is. Sluishuis draagt daar een steentje aan bij. Het dak ligt bijvoorbeeld vol met zonnecellen en het gebouw wordt verwarmd en gekoeld door middel van warmte-koude-bodemopslag. Onze gebouwen zijn ook zo veel mogelijk circulair. Dat betekent dat de onderdelen opnieuw gebruikt kunnen worden als een gebouw over bijvoorbeeld 100 jaar weer wordt afgebroken.'

Vliegwiel voor de woningmarkt

Sluishuis heeft 10 verdiepingen, met in totaal 443 appartementen. Bouwinvest biedt in het Sluishuis voornamelijk appartementen in de middenhuursector aan. Verheij: 'Daar is enorm veel vraag naar. De bouw van dit soort appartementen werkt ook als een soort vliegwiel voor de woningmarkt. Mensen met een sociale huurwoning die het zich kunnen veroorloven, stromen door naar deze appartementen, en laten daarmee een woning voor iemand anders achter.'

Het Sluishuis is gebouwd met een bijzondere bouwtechniek: uitkragende liggers of cantilevers. Daarbij steunt een uitkragende ligger aan één kant op 2 punten, of hij wordt ingeklemd. Door gebruik te maken van een contragewicht kunnen de verdiepingen uitsteken zonder dat het gebouw overhelst.

MIJN EERSTE PENSIOENDAG

'Ik was eigenlijk nog niet aan pensioen toe'

Jos de Lorijn (67)

Werk: gepensioneerd én uitvoerder

'Afgelopen oktober ging ik met pensioen, nadat ik 50 jaar in de bouw had gewerkt. Ik begon op mijn 17e, want ik was de oudste van 5 kinderen en moest meehelpen voor het gezinsinkomen. Zo ging dat toen. Ik heb eigenlijk nooit iets anders gewild: het werk zelf was mooi, ik werd goed beloond en ik hield van de vrijheid van het buiten werken. Wel ben ik op tijd gestopt als timmerman – ik wilde niet versleten raken. Ik heb een opleiding gedaan en kwam uiteindelijk in de uitvoering.

Mijn eerste pensioendag voelde ik me niet helemaal op mijn gemak. Ik had niet meer de druk en de stress van het werk, maar ik miste de reuring. Ik weet niet eens meer wat ik heb gedaan. De tweede dag ben ik de slaapkamer gaan schilderen. Dat was na een dag of vier ook wel klaar. Ik merkte vrij snel dat ik eigenlijk nog niet aan mijn pensioen toe was. Gelukkig kwam daar een oplossing voor. Want 2 maanden nadat ik met pensioen ging, vroeg mijn oude werkgever of ik interesse had om een klus te doen. Zij wisten ook wel dat stoppen voor mij niet per se hoefde.

Het is belangrijk om ertoe te doen in de maatschappij. Mensen die een doel hebben om op te staan, zijn gelukkiger dan mensen die kunnen blijven liggen. Ik heb een contract van maximaal 16 uur per week. Pensioen bouw je trouwens verder niet op, als je blijft werken na je 67e. Maar dat geeft niet. Voor het geld hoef ik het niet te doen, al is het natuurlijk mooi meegenomen. Als dit project in juni is afgelopen, kijk ik weer verder. Over een jaar of 2 à 3, als mijn vrouw met pensioen gaat, is het denk ik wel mooi geweest. Ik denk dat ik tegen die tijd beter om zal kunnen gaan met het gepensioneerd zijn, want ik heb dan een paar jaar afgebouwd met 2 dagen werken per week. De stap van 4 naar 0 dagen was voor mij gewoon te groot.'

'Ik wilde niet versleten raken.'

SCHAFTTIJD

'Als 16-jarige dacht ik al na over later'

12 JANUARI / 10.51 UUR / LAAN VAN DUURZAAMHEID / AMERSFOORT

Op een mooie, opgeruimde bouwplaats in Amersfoort hebben allround timmerman **Marvin van Zenderen** (28) en uitvoerder **Remco de Jong** (38) een werkoverleg. Beiden zijn in vaste dienst bij Bouwbedrijf Karbouw. Als in de keet het woord pensioen valt, steekt Remco gelijk van wal: 'Toen ik als 16-jarige in de bouw begon wist ik al: over later moet ik goed nadenken. Niet dat ik er extreem veel mee bezig was, maar een goed pensioen is wel een must. Het geeft een goed gevoel dat ik weet dat mijn bouwpensioen

goed voor elkaar is. Ik ben altijd in de bouw blijven werken en heb geen pensioengat. Momenteel bouw ik mijn eigen huis en dat is in mijn ogen net zo goed investeren in later.' Lachend voegt hij eraan toe: 'Los van het feit dat het hartstikke leuk is om zoiets zelf te doen natuurlijk.'

Of de bouw de komende jaren gaat veranderen? 'Dat denk ik zeker. We gaan als land meer en meer woningen bouwen en ik denk dat er nog meer zzp'ers bij zullen komen. Bij Karbouw werken we met een

vaste kern van zelfstandigen, als het nodig is, huren we goede mensen in.' Marvin: Ik heb er bewust voor gekozen om niet als zzp'er aan de slag te gaan. Ik vind het prettig om in dienst te zijn bij Karbouw. Het is een goede werkgever waarbij veel mogelijk is. Ik vind het ook een lekker idee dat ik mij geen zorgen hoeft te maken over hoe alles geregeld is, dat doet mijn werkgever. Pensioen opbouwen is heel belangrijk, maar om te zeggen dat het me echt bezighoudt, dat niet. Het is voor mij toch nog erg ver weg.'